

Fra: Eyðun á Borg [mailto:eydun.a.borg@skulin.fo]
Sendt: 20. september 2009 19.00
Til: Logting
Emne: Stavraðið

Mentanarnevnd lögtingsins (Magni Laksafoss, formaður)

Undirritaði er biðin um at senda hetta ískoyti til málið um stavraðið. Hetta verður sent í sambandi við nevndarviðgerð nú týsdagin.

Við málkvøðu
Eyðun á Borg,
lærari
Borgartún 8, Argir
Tlf. 259222

Á Borg á Argjum á hundadegi 2009

Móðurmálið bókstavliga álopið á tingi. Skemt ella álvara?

Løgtingsmál:

Hvat er skemt, hvat er álvara? Hundadagar og hundalív!? Hvør fremur ágangin, flaggskemtarin við Múrin ella ein løgtingsmaður?!? Slíkar ætlanir fáa meg at hugsa um eitt orð, sum eg ikki tori at nevna.

Flokkurin:

Úr hvørjum flokki kemur hesin ágangurin? Tú kundi kanska væntað, at ABC-samgongan kom við hesum, men nei?!? Tú gerst næstan málleysur! Hvat hevði Bóndin sagt? Hvat sigur Bóndaflokkurin? Verður tað kanska sambandsvongurin á tingi, sum fer at bjarga okkum burtur úr hópisleysu ætlanunum?

Málfrøðin:

Dugir málfrøðin ikki at síggja, hvussu vandamikil hendan ætlaða leiðin er fyri okkara viðbrekna móðurmál, so kann alt gera tað sama.

a: Føroyskt er helst einasta mál í heiminum, sum hevur a (fyrra a). Hvussu stavar málfrøðingurin TAL? Hvar skal fyrra a standa í ætlaða stavraðnum?

y:

X og Y skulu helst standa saman. Hvar ætla tit so at seta seinna y?

Lúnggøta: Sambært fleiri ungfólkum eitur ein gøta í Havn Lúnggøta!? Eg kundi eisini nevnt krúdd(ari), Brynhild (útlendskt y) og búrja, sum onkur tók til.

Okkurt sigst eisini eita há og ká og æ við donskum framburði!?

Grundgevingarnar:

Grundgevingarnar hjá uppskotssetaranum eru so grunnar, at tað er neyvan vert at gera viðmerkingar. Føroyski Karl stavast við C, so mugu vit hava C inn í føroyska stavraðið!? Eg meini tað! Ein tjóðskaparmaður átti kanska at spurt seg sjálvan: Hví man føroyski Karl stavast við C? Sambært ætlaðu “kollveltingini” verður helst nógv loyvt, t.d. at skriva Cári kul!?

Stavrøð kring heimin:

Flestu mál hava sítt egna, serstaka stavrað. Vit áttu at verið errin av okkara serstaka stavraði, sum á undursaman hátt livir sítt fríska lív í 2009, hóast nógván ágang, millum annað frá føroyingum!

Harafturat áttu vit kanska at verið errin av, at vit málsliga og sum tjóð eru serstøk!?

Í føroysktímunum syngja vit føroyska stavraðið, leikandi og lætt. Sjálvur dugdi eg bara tað danska stavraðið, og seinni tað enska, men tað føroyska mátti eg sjálvur læra meg.

Danska stavraðið læra vit í dansktímunum, tað enska í ensktímunum, men vit mugu fyri alt í verðini ikki vevja alt saman í ein vavgreyt.

Eitt er so vist: Tað eru ikki skúlafólk, ið leggja slíkt fram.

Áheitan á lögtingið: Góðu løgtingsfólk! Gerið ikki ta dáragerð móti okkara viðbrekna móðurmáli, at tit taka undir við hasi ætlaðu fløkjunum, sum vissuliga fer at ørkymla bæði skúlabørn og mong onnur fólk!

E.S.: Hvat halda tit um føroyingar, Føroyar?

E.E.S.: Ein neyðloysn kundi verið at latið teir føroysku stavarirnar fingið frið og sett teir útlensku (c, q, w, x, y, z og kanska “thodn”) fyri seg aftast!?

Við vón um móðurmálsverju
Eyðun á Borg,
lærari í føroyskum, enskum og donskum.

Stavrað, landanøvn og fólkanøvn

Er aldagamalt málstrev fyri bakkasti?

STAVRAÐ ÚTLENDINGA (fyrra a og seinna y):

a: Tað eru bara vit froyingar, sum hava ljóðið, a (fyrra a); sjálvst ikki íslendingar hava hatta a-ljóðið, sum vit hava í t.d. hesum orðum: stav, tal, rak, tak, skal, val, mal, sat, kav, las o.s.fr.

Gongur illa at fáa froyingar at siga handan bókstavin rætt í dag, so verður hvaðna verri, um hann skal standa fremstur í útlenska stavraðnum, sum ávisir persónar ætla at kroysta niður yvir høvdið á okkum.

y: Okkara y (seinna y) hava vit í t.d. hesum orðum: syngja, mynd, yngri, ymiskt, lystur, krydd, synir o.s.fr. Hesin bókstavur verður ikki framborin sum tann skandinaviski, har skandinavur t.d. siga syngje.

Vit hava trupulleikar av hasum ljóðinum. Skal okkara y standa saman við x og hinum útlensku stavunum, so fara færri og færri at siga seinna y, og fleiri fara at siga y sum á donskum. Tað er kanska eisini ætlanin!?

c: Sjálvandi mugu vit hava c inn í froyiska stavraðið, tí froyingar eita jú bæði Claus, Carl, Jacob og Victor! Eg meini tað. Málstríðsmaðurin, Victor, hevði helst fingið sær k í staðin fyri c, um hann var á lívi nú. Hann hevði neyvan góðtikið eitt c, sum danskir prestar góvu harraboð um at brúka!

Tingið verður kanska eisini biðið um at samtykkja, at h og k skulu úttalast há og ká sum á donskum!?

BÓKSTAVIRNAR AFTUR?: Vit vilja hava útlensku bókstavirnar aftur, sigur onkur. Tey fáa tað at ljóða, sum um onkur hevur tikið teir frá teimum. Hasir bókstavirnir hava ongantið verið og fara ongantið at verða froyiskir. Trupulleikin hjá hesum fólki man vera, at tey í síni skúlatíð einans hava lært tað danska og kanska enska stavraðið, men ikki tað froyiska.

SKÚLABØRN ONGAR TRUPULLEIKAR: Í skúlanum syngja vit tað froyiska stavraðið, leikandi og lætt; eisini tað enska og danska. Børnini hava ongar trupulleikar av hesum; tað eru bara uppskotssetarin og hansara sameindu, sum hava ein trupulleika.

Sum lærari í froyiskum, enskum og donskum endurtaki eg: Blandið ikki stavurøðini saman í ein vavgreyt! Tit gera bæði móðurmáli og skúlabørnum eina bjarnartænastu við hasi ætlanini!

ATLAS OG LANDANØVN: Vit hava eitt frálíkt, froyiskt atlas, sum skúlabørn og nógv onnur hava stóra gleði av.

ITALIEN, POLEN o.s.fr.: Heldur enn at feignast um, at vit ikki longur bara síggja donsk landanøvn, men froyisk, ja, so eru nøkur fólk, sum bara síggja svart og gremja seg um, at okkurt afrikanskt land ikki verður stavað sum á donskum. (Ilt eyga--).

Sjálvt um vit nú hava havt føroyskt atlas í fleiri ár, ja, so sigur fjøld av føroyingum framvegis: Italien (Italia á italskum og føroyskum), Spanien, Kroatien, Polen, Syrien, Australien, Grekenland, Shetland o.s.fr. Gremjið tykkum heldur um tað!

FØROYAR, FÆRØERNE, FAROE ISLANDS o.s.fr.: Onnur mál hava sín egna máta at stava landanøvn. Vit føroyingar hava sjálvandi okkara máta. Hugsa um, hvussu Føroyar eita í ymsum londum, t.d. londunum rundan um okkum. Hygg, hvussu Føroyar eita, tá vit spæla landsdyst í útlondum. Einastaðni kallast Føroyar vist "Farska".

SVEIS: Tað er eisini nógv lættari at stava londini á føroyskum, t.d. Sveis (Schweiz). Skulu vit kanska heldur skriva Switzerland?

FÓLKANØVN: Har, sum ein skriðan er lopin, er onnur væntandi. Uppskotssetarin ætlar vist víðari við síni bókstavakollvelting. Vit skulu helst lata dyrnar upp á víðan vegg, so øll tey margháttligu, donsku navnabronglini fáa fríar ræsur aftur!?

JÁKUP MIKKJALSSON: Hví man onkur føroyingur eita Jacob Michelsen? (Tilvildarligt navn). Er tað ikki tí, at danskt yvirvald gjøgnum sínar prestar hevur bronglað okkara føroysku nøvn til donsk nøvn? Skulu vit ikki nevna ein haka ein haka?

Joen, Simon, Mikkel, Jacob, Sophie, Malene, Caroline, Ellingsgaard, Eidesgaard, Gærdbø, Foldbø, Midjord, Gaardlykke, Skaale o.s.fr.

Merkisvert, at føroysk tjóðskaparfólk, saman við ikki -tjóðskaparligum stuðlum frá uttasta vinstra til høgra, nú leggja seg skerfløt og góðtaka nógv av tí, sum vit hava fingið kroyst inn yvir okkum úr útlondum!?! Ikki skilji eg føroysku "kollveltingarfólkini" í okkara tíð.

TRONGSKYGNI: Onkur kallar undirritaða trongskygdan. Sum lærari hjá mongum ensktalandi útlendingum úr øllum heimspørtum haldi eg meg tvørturímóti vera rættiliga altjóðaligan og víðskygdan.

E.S.: TÝSKT Y og DANSKT Å. Skulu vit ikki hava týskt y (u við tveimum prikkum) inn í stavraðið eisini? Annars finna tey, sum eita Muller, ikki sítt navn í telefonbókini. Å mugu vit eisini hava. Onkur fer kanska at nútíðargera Skaale til Skåle við donskum bolla-å!?

Dugir nakar at gita, hvat fer at standa á míni næstu nummarplátu?

E.E.S.: Hugaligt, at nakrir málvinir eisini gera vart við seg í bløðunum, nú óføroyska rákið harðnar.

Takk fyri málkvøðuna, Asbjørn L.! Tað fløvar! Ikki minst nú, tá tað brýtur í bæði borð!

Við føroyskari stavkvøðu

Eyðun á Borg